

Opinia Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji nr 50/2022 z 14 września 2022 r. o projekcie programu polityki zdrowotnej pn. „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego *in vitro* dla mieszkańców Jeleniej Góry w latach 2022-2026”

Po zapoznaniu się z opinią Rady Przejrzystości, pozytywnie opiniuję projekt programu polityki zdrowotnej pn. „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego *in vitro* dla mieszkańców Jeleniej Góry w latach 2022-2026”, pod warunkiem uwzględnienia poniższych uwag.

Uzasadnienie

Program polityki zdrowotnej dotyczy istotnego problemu zdrowotnego, jakim jest niepłodność. Opiniowany program polityki zdrowotnej jest skierowany do par nieskutecznie starających się o potomstwo. Choć bezpłodność w sensie fizycznym nie powoduje bólu, nie prowadzi do kalectwa i nie zagraża życiu, to ma poważne konsekwencje psychologiczne i ekonomiczne, zarówno na poziomie indywidualnym, jak i społecznym. Przedstawiony program polityki zdrowotnej dzięki swoim założeniom, może stanowić wartość dodaną do obecnie funkcjonujących świadczeń gwarantowanych.

Pod uwagę wzięto, że zaplanowane w programie działania kierowane są do par, u których zdiagnozowano niepłodność, a jednocześnie inne możliwości terapeutyczne nie istnieją lub zostały wyczerpane. Jako interwencję zaproponowano metodę leczenia niepłodności o naukowo potwierdzonej skuteczności.

Zaleca się, aby w celu zapewnienia realizacji programu o możliwie najwyższej jakości, uwzględnić uwagi przedstawione w dalszej części niniejszej opinii, a w szczególności przeformułować brzmienie celów oraz mierników efektywności.

Przedmiot opinii

Przedmiotem oceny jest projekt programu polityki zdrowotnej miasta Jelenia Góra w zakresie leczenia niepłodności, zakładający przeprowadzenie procedury zapłodnienia pozaustrojowego. Populację docelową będą stanowić zamieszkujące na terenie miasta Jelenia Góra pary (wiek kobiety 20-43 lata), u których stwierdzono niepłodność i wyczerpały się inne możliwości jej leczenia. Program ma być realizowany w latach 2022-2026, a jego koszt całkowity oszacowano na kwotę 207 000 zł.

Opinia Prezesa Agencji została przygotowana w oparciu o ocenę technologii medycznej proponowanej w ramach programu polityki zdrowotnej zgodnie z kryteriami zawartymi w art. 31a ust. 1 i art. 48 ust. 4 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.) wraz z oceną założeń projektu programu polityki zdrowotnej, które wspierają efektywność kliniczną i kosztową technologii medycznej planowanej w programie.

Ocena projektu programu polityki zdrowotnej

Znaczenie problemu zdrowotnego

Projekt odnosi się do istotnego problemu zdrowotnego, jakim jest niepłodność par w okresie reprodukcyjnym. Przytoczono definicję, przyczyny niepłodności, postępowanie diagnostyczne oraz metody leczenia.

Projekt zawiera referencje bibliograficzne, na podstawie których przygotowana została treść problemu zdrowotnego. Nie budzą one zastrzeżeń.

W opisie sytuacji epidemiologicznej przedstawiono dane z Mapy Potrzeb Zdrowotnych z 2019 r. dotyczące chorób układu moczowo-płciowego kobiet oraz nienowotworowych chorób układu płciowego mężczyzn dla województwa dolnośląskiego. W Mapie Potrzeb Zdrowotnych na lata 2022-2026 nie odniesiono się bezpośrednio do problemu zdrowotnego niepłodności.

Cele i efekty programu

Głównym celem programu jest „uzyskanie w programie 9 ciąż (i narodziny min. 4 dzieci) par będących mieszkańcami Miasta Jelenia Góra poprzez dofinansowanie do zabiegu zapłodnienia pozaustrojowego w latach 2022-2026”. Cel główny powinien być wyraźnie zdefiniowany, precyzyjnie sformułowany i wytyczony w czasie. Jego osiągnięcie powinno stanowić potwierdzenie skuteczności planowanych działań, czyli prowadzić do wykrywania i realizowania określonych potrzeb zdrowotnych oraz do poprawy stanu zdrowia określonej grupy świadczeniobiorców. Przedstawione w projekcie brzmienie celu głównego odnosi się do dwóch wartości – liczby ciąż i liczby narodzin. Zaleca się, aby do liczby ciąż odniesiono się w celu szczegółowym, zaś cel główny powinien odnosić się jedynie do odsetka par, którym dzięki leczeniu niepłodności w programie narodziło się co najmniej jedno dziecko. Tym samym sugerowane jest także zastosowanie odsetka w miejsce wartości bezwzględnej. Cel główny po zmianach mógłby przykładowo przyjąć brzmienie „narodziny dzieci u .....% par objętych w programie leczeniem niepłodności z wykorzystaniem metod wspomaganą reprodukcji”. Warto także wskazać, że zaproponowane w ocenianym projekcie brzmienie celu głównego może sprzyjać faworyzowaniu ciąż mnogich, co jest nieuzasadnione w świetle zaleceń zawartych w rekomendacjach klinicznych.

W treści projektu programu zaproponowano następujący cel szczegółowy:

- (1) „obniżenie odsetka par bezdzietnych w populacji Miasta Jelenia Góra poprzez wykonanie około 40 procedur zapłodnienia pozaustrojowego w ramach programu”.

Cel szczegółowy powinien odnosić się do skutków zastosowania interwencji, a jego osiągnięcie powinno być elementem warunkującym osiągnięcie celu głównego. Podobnie jak cel główny, powinien być mierzalny i możliwy do osiągnięcia w okresie realizacji programu polityki zdrowotnej. Zaproponowany cel szczegółowy odnosi się do populacji ogólnej, a nie wyłącznie do uczestników programu, co w przypadku celów jest podejściem niepoprawnym. Wpływ realizacji programu na zdrowie populacji ogólnej może zostać uwzględniony w ewaluacji programu jako dodatkowy obszar analizy.

W treści projektu programu zaproponowano mierniki efektywności interwencji:

- (1) „liczbę ciąż będących efektem zapłodnienia pozaustrojowego w ramach programu (wartość docelowa 9)”;
- (2) „liczbę dzieci będących efektem zapłodnienia pozaustrojowego w ramach programu (wartość docelowa min. 4)”.

Mierniki efektywności powinny umożliwiać obiektywną i precyzyjną ocenę stopnia realizacji wyznaczonych celów oraz powinny być istotnym odzwierciedleniem zdarzeń lub faktów występujących w programie, wyrażonych w odpowiednich jednostkach miary. Mierniki muszą dotyczyć rezultatów, nie zaś podjętych działań. Wartości mierników powinny być określane według stanu przed realizacją programu polityki zdrowotnej i po jego zakończeniu.

Przedstawiono dwa mierniki efektywności, z których po korekcie projektu zgodnie z przedstawionymi powyżej uwagami każdy odpowiadać może jednemu celowi – drugi miernik celowi głównemu, zaś pierwszy celowi szczegółowemu. Jest to podejście poprawne. Jednocześnie sugeruje się stosowanie w miejsce liczby cięż/dzieci odsetka par, u których odnotowano ciężę lub narodziny dziecka, co sprzyjać będzie obiektywnej ocenie efektywności interwencji.

Populacja docelowa

Program skierowany jest do osób zamieszkujących na terenie miasta Jelenia Góra. Opierając się na danych Polskiego Towarzystwa Medycyny Rozrodu i Embriologii oraz liczebności mieszkańców, zapotrzebowanie na wsparcie w leczeniu niepłodności z wykorzystaniem metod wspomaganego reprodukcji oszacowano na około 140 par rocznie. Dostępne w budżecie miasta środki finansowe pozwolą na objęcie opieką w PPZ do 10 par rocznie, co stanowi około 7% populacji docelowej.

W projekcie określono kryteria kwalifikacji i wyłączenia osobno do każdego z etapów programu. Jest to podejście prawidłowe. Zapisy nie budzą zastrzeżeń.

Dodatkowo wskazano, że z programu będą mogły w pierwszej kolejności skorzystać pary bezdzietne, obecnie zmagające się z niepłodnością. Jeśli w danym roku do programu zgłosi się mniej niż 10 par bezdzietnych, dopuszczona zostanie możliwość przyjmowania zgłoszeń od osób, które mają już dzieci.

Interwencja

W programie zaplanowano leczenie z wykorzystaniem metod wspomaganego rozrodu: z wykorzystaniem własnych gamet pary (dawstwo partnerskie) lub z wykorzystaniem nasienia dawcy (dawstwo inne niż partnerskie); z wykorzystaniem żeńskich komórek rozrodczych od anonimowej dawczyni (dawstwo inne niż partnerskie); adopcji zarodka (dawstwo inne niż partnerskie).

Każda z procedur rozpoczyna się indywidualną oceną sytuacji klinicznej pary oraz diagnostyki, w tym weryfikacji ustawowych kryteriów dla podjęcia leczenia. W projekcie przedstawiono etapy procesu terapeutycznego dla każdego z wariantów wspomaganego rozrodu, co jest podejściem poprawnym.

U każdej z par przewidziano maksymalnie 3 procedury transferu. Jednocześnie warto wskazać, że środki finansowe przysługujące parze zostaną wyczerpane już po pierwszej procedurze.

Wskazano, że koszty przechowywania kriokonserwowanych zarodków i oocytów powstałych w efekcie przeprowadzonej w ramach programu procedury, a także koszt późniejszego kriotransferu zarodków, nie będą objęte dofinansowaniem i pozostaną kosztami własnymi pacjentów.

Odniesiono się do liczby zapładnianych komórek jajowych. Zapisy są zbieżne z ustawą z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności (Dz. U. z 2020 r. poz. 442), która stwierdza, że w przypadku zapłodnienia pozaustrojowego dopuszcza się zapłodnienie nie więcej niż sześciu komórek rozrodczych, chyba że ukończenie przez biorczynię 35 r.ż. lub wskazania medyczne wynikające z choroby współistniejącej z niepłodnością lub dwukrotnego wcześniejszego leczenia metodą zapłodnienia pozaustrojowego uzasadniają zapłodnienie większej ich liczby.

Rekomendacje wskazują, że u młodych pacjentek (<35 r.ż.) dopuszczalny jest transfer do jamy macicy jednego zarodka (PTMRiE/PTG 2018, ASRM/SART 2021A), a u pacjentek starszych – maksymalnie dwóch zarodków (PTMRiE/PTG 2018). U kobiet ze zmniejszoną szansą na uzyskanie ciąży (nieoptymalne wyniki embriologiczne, uprzednie niepowodzenia implantacji) możliwe jest przeniesienie dwóch zarodków także u pacjentek poniżej 35. roku życia (PTMRiE/PTG 2018). Należy podkreślić, że istnieje coraz więcej dowodów na lepsze wyniki w ciąży, do której doszło w wyniku zabiegu *in vitro* przy użyciu zamrożonych zarodków, niż w przypadku transferu świeżych zarodków do macicy. Te dane wspierają politykę transferu pojedynczego zarodka w przypadku kobiet z dobrymi rokowaniami (SOGC 2014). W projekcie wskazano, że jedna procedura będzie obejmować transfer jednego zarodka.

Zgodnie z wytycznymi ASRM/SART 2021B zaleca się oferowanie kriokonserwacji oocytów, np. gdy występuje nieprzewidziany brak plemników w dniu pobrania lub w przypadku ograniczenia

liczby zapłodnionych zarodków. Zaleca się poinformowanie biorczyni, że użycie oocytów dawcy wcześniej poddanych kriokonserwacji jest opcją w porównaniu z użyciem świeżych oocytów dawcy.

Uczestnicy programu będą mieli możliwość skorzystania z poradnictwa psychologicznego, edukacji oraz konsultacji i wsparcia psychologa. Jest to postępowanie zgodne z zawartymi w wytycznych zaleceniami.

Zaplanowane działania w zakresie poradnictwa są zgodne z aktualnymi wytycznymi, które podkreślają, że leczenie niepłodności powinno być uzupełnione udzielaniem pacjentom porad, obejmujących m.in.: kwestię ryzyka okołoporodowego wynikającego ze stosowania technik wspomaganego rozrodu (ART, ang. *assisted reproductive technology*) oraz ryzyka wynikającego z zachodzenia w ciążę mnogie (ACOG 2016, IFFS 2015A, IFFS 2014, SOGC 2014); wyjaśnianie dostępnych opcji terapeutycznych, rezultatów leczenia, możliwość przedyskutowania wątpliwości w celu podjęcia świadomej decyzji (NHMRC 2017, ESHRE 2015, EBCOG 2014, NICE 2013); specjalistyczną opiekę psychologiczną lub informacje o sposobach uzyskania tego typu opieki (NHMRC 2017, ESHRE 2015, NICE 2013); informacje o stylu życia i innych czynnikach, które mogą negatywnie wpłynąć na zdrowie reprodukcyjne (np. wiek, BMI, palenie tytoniu, spożywanie alkoholu itp.) (ESHRE 2015, ACOG/ASRM 2014, SOGC 2014, NICE 2013). Dodatkowo wskazano, że parom, w których mężczyzna jest w wieku powyżej 50 r.ż. zasadne jest udzielenie porady dotyczącej istnienia zwiększonego ryzyka wystąpienia wad u dziecka ze względu na wiek ojca.

Uczestnikom będzie przysługiwać prawo rezygnacji z programu na każdym jego etapie.

Monitorowanie i ewaluacja

Monitorowanie jest procesem gromadzenia danych o realizacji programu i uzyskiwanych efektach. Ewaluacja przeprowadzana jest po zakończeniu programu i odnosi się do stopnia realizacji celów.

W projekcie założono monitorowanie zgłaszalności do poszczególnych etapów programu. Gromadzone będą także informacje o efektywności interwencji. Jest to podejście prawidłowe.

Przewidziano ocenę jakości świadczeń z wykorzystaniem ankiety satysfakcji. Jest to rozwiązanie poprawne.

Ewaluacja programu powinna opierać się na porównaniu stanu sprzed wprowadzenia działań w ramach programu, a stanem po jego zakończeniu, co zostało uwzględnione.

Z uwagi na konieczność wprowadzenia zmian w projekcie w zakresie celów i mierników efektywności niezbędne może okazać się następcze dostosowanie zapisów opisujących monitorowanie i ewaluację.

Warunki realizacji

Projekt zawiera opis etapów i podejmowanych w nich działań. Po wyborze realizatora i podpisaniu umowy na realizację programu zostanie przeprowadzona akcja informacyjna, następnie kwalifikacja par do udziału w programie, przeprowadzenie procedury zapłodnienia *in vitro*, analiza zgłaszalności i ewaluacja programu.

Odniesiono się do warunków realizacji dotyczących personelu, wyposażenia i warunków lokalowych. Zapis jest ogólny. Warto przy tym wskazać, że jest to obszar regulowany w obowiązujących przepisami prawa.

Realizator zostanie wyłoniony w drodze konkursu ofert, co pozostaje w zgodzie z przepisami ustawy.

Akcja informacyjna będzie polegała na umieszczeniu komunikatów na stronie internetowej urzędu miasta i realizatora programu, a także na emisji krótkiego spotu na wyświetlaczach w autobusach miejskich. Dodatkowo planowane jest wykorzystanie mediów społecznościowych, radia i innych portali internetowych. Jest to podejście poprawne, gdyż planowane jest dotarcie z komunikatem do szerokiego grona odbiorców.

Projekt przewiduje koszt jednostkowy na parę w postaci dofinansowania w wysokości do 5 000 zł. Jest to kwota częściowo pokrywająca koszt jednej procedury zapłodnienia pozaustrojowego, a tym samym koszt pozostałych dwóch procedur w programie pozostanie w całości kosztem własnym pary.

Koszt akcji promocyjno-edukacyjnej oszacowano na 600 zł/rok, zaś monitorowania i ewaluacji na 1 000 zł/rok.

Całkowity koszt programu oszacowano na 207 000 zł.

Program będzie finansowany ze środków budżetu miasta Jelenia Góra.

Wnioski z oceny technologii medycznej przeprowadzonej przez Agencję

Problem zdrowotny

Zgodnie z definicją Światowej Organizacji Zdrowia (WHO, ang. *World Health Organization*) niepłodność (ang. *infertility*) to choroba, której efektem jest brak możliwości zajścia w ciążę mimo podejmowania przez co najmniej rok regularnego (2-4 razy w tygodniu) współżycia seksualnego bez stosowania środków antykoncepcyjnych. Niepłodność jest nie tylko problemem medycznym, ale również społecznym, zarówno dla jednostki, jak i populacji. Zalicza się do grupy chorób szeroko rozpowszechnionych, przewlekłych, trudnych do wyleczenia, wymagających długiej i regularnej opieki lekarskiej, ograniczających możliwość wykonywania podstawowych zadań życiowych. Niepłodność stanowi istotny problem zdrowia publicznego.

Szacuje się, że przyczyny niepłodności są rozłożone równomiernie po stronie kobiet i mężczyzn (około 35% przypadków). Niepłodność obojga partnerów stwierdza się u około 10% par, natomiast w odniesieniu do 20% trudno jest wskazać jej jednoznaczną przyczynę.

Alternatywne świadczenia

Zasady leczenia niepłodności zostały określone w ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności (Dz. U. z 2020 r. poz. 442), która określa zasady ochrony zarodka i komórek rozrodczych w odniesieniu do ich zastosowania w biologii i medycynie w związku z leczeniem niepłodności, sposoby leczenia niepłodności, w tym stosowania procedury medycznie wspomaganego prokreacji, zadania władz publicznych w zakresie ochrony i promocji zdrowia rozrodczego, warunki dawstwa, pobierania, przetwarzania, testowania, przechowywania i dystrybucji komórek rozrodczych oraz zarodków przeznaczonych do zastosowania w procedurze medycznie wspomaganego prokreacji oraz zasady funkcjonowania ośrodków medycznie wspomaganego prokreacji oraz banków komórek rozrodczych i zarodków.

Leczenie niepłodności w drodze zapłodnienia pozaustrojowego nie jest w Polsce finansowane w ramach świadczeń gwarantowanych. Należy jednak wskazać, że leczenie niepłodności znajduje się w wykazie świadczeń gwarantowanych w zakresie leczenia ambulatoryjnego (sztuczna inseminacja) oraz szpitalnego.

Ponadto Ministerstwo Zdrowia realizuje program polityki zdrowotnej: „Rządowy program kompleksowej ochrony zdrowia prokreacyjnego w Polsce w 2021-2023 r.”. Celem głównym tego programu jest zwiększenie dostępności do wysokiej jakości świadczeń z zakresu diagnostyki i leczenia niepłodności. Program skierowany jest głównie do osób borykających się z problemem niepłodności, którzy pozostają w związkach małżeńskich lub partnerskich i wcześniej nie byli diagnozowani pod kątem niepłodności. Program nie obejmuje zapłodnienia metodą *in vitro*.

Ocena technologii medycznej

- Rekomendacje PTMR/PTG 2018 wskazują, że procedura zapłodnienia pozaustrojowego (IVF, ang. *in vitro fertilization*; ICSI, ang. *intracytoplasmic sperm injection*) ma udowodnioną, najwyższą skuteczność spośród wszystkich metod wspomaganego rozrodu;
- W diagnostyce kobiety zasadniczym badaniem jest badanie podmiotowe, przedmiotowe wraz z badaniem ginekologicznym, wybrane badania dodatkowe, w tym hormonalne i obrazowe. Diagnostyka powinna obejmować wywiad, ze szczególnym uwzględnieniem regularności krwawień

miesięcznych i jajczkowania. U kobiet niemiesiączkujących lub miesiączkujących nieregularnie rekomendowane są badania hormonalne: oznaczenie stężenia FSH, LH, estradiolu i prolaktyny. W klinicznie uzasadnionych sytuacjach, w celu wykluczenia niskiej rezerwy jajnikowej, należy dodatkowo wykonać badanie stężenia AMH. Badaniami obrazowymi o ustalonym znaczeniu w ocenie stanu anatomicznego narządu rodne są: ultrasonografia, ultrasonografia 3D, histerosalpingografia i kontrastowa/żelowa histerosalpingosonografia (PTMRIE/PTG 2018);

- W przypadku niepłodności niewyjaśnionego pochodzenia (nieokreślonej) postępowanie diagnostyczno-terapeutyczne powinno być uzależnione od rezerwy jajnikowej, wieku pacjentki i czasu trwania niepłodności, a przede wszystkim od woli pacjentki (PTMRIE/PTG 2018);
- Niezbędne minimum diagnostyczne u mężczyzn obejmuje zebranie wywiadu lekarskiego ukierunkowanego na zaburzenia rozrodu oraz co najmniej jedno badanie seminologiczne. Badanie nasienia jest podstawowym badaniem diagnostycznym. Wykonywane jest ono po 2-7 dniowym okresie abstynencji seksualnej. Rekomenduje się przeprowadzenie oceny nasienia metodą komputerową (CASA) lub manualną przez diagnostów z odpowiednim przygotowaniem do wykonywania tego rodzaju badań. W badaniu diagnostycznym nasienia należy odnosić się do aktualnych standardów dotyczących jakości nasienia, ustalonych przez WHO (AUA/ASRM 2020, PTMRIE/PTG 2018, SOGC 2014);
- Przeprowadzenie oceny endokrynologicznej pacjenta oraz badanie USG rekomendowane są po stwierdzeniu nieprawidłowości w badaniu podmiotowym, przedmiotowym lub badaniu nasienia (PTMRIE/PTG 2018);
- Badanie fragmentacji DNA plemników nie jest rekomendowane w rutynowym, podstawowym postępowaniu diagnostycznym (AUA/ASRM 2020, PTMRIE/PTG 2018, ASRM 2013, BFS 2013). Pacjentom z obustronnym lub jednostronnym brakiem lub niedrożnością nasieniowodów należy zlecić badania w kierunku obecności mutacji genu CFTR. Badanie kariotypu oraz testy w kierunku mikrodelecji w regionie AZF są zalecane u pacjentów z azoospermią, lub u których koncentracja plemników w nasieniu nie przekracza 5 mln/ml (AUA/ASRM 2020, PTMRIE/PTG 2018, IFFS 2017, SOGC 2014). Badanie pod kątem mikrodelecji chromosomu Y nie powinno być stosowane jako rutynowe badanie przed zastosowaniem ICSI. Niemniej jednak, u znaczącej większości mężczyzn niepłodność jest spowodowana nieprawidłowościami w obrębie chromosomu Y, w miejscach odpowiedzialnych za regulację spermatogenezy (NICE 2013);
- Pozaustrojowe zapłodnienie jest metodą z wyboru u par z:
  - nieodwracalnie uszkodzonymi jajowodami,
  - brakiem jajowodów,
  - umiarkowaną i zaawansowaną endometriozą III i IV stopnia,
  - poważnym czynnikiem męskim: przy ciężkiej oligoasthenozoospermii lub azoospermii przy zachowanej spermatogenezie (PTMRIE/PTG 2018);
- Zaleca się przeprowadzenie IVF u kobiet poniżej 40 r.ż., u których nie doszło do zapłodnienia po 2 latach regularnych, niezabezpieczonych stosunków płciowych lub po 12 cyklach sztucznej inseminacji (przy czym 6 lub więcej inseminacji domacicznych) – 3 pełne cykle IVF z lub bez ICSI (jeżeli kobieta osiągnie 40 r.ż. w trakcie leczenia, należy ukończyć trwający cykl, ale nie należy proponować dalszych cykli) (NICE 2013);
- Klasyczne zapłodnienie metodą zapłodnienia pozaustrojowego stosuje się u par, u których partner ma prawidłowe wyniki badania nasienia (PTMRIE/PTG 2018).
- Mikroiniekcja plemnika do cytoplazmy komórki jajowej (ICSI) wiąże się z mniejszym ryzykiem braku zapłodnienia komórek jajowych. ICSI z wykorzystaniem plemników pobranych z jądra lub najądrzy jest postępowaniem z wyboru (PTMRIE/PTG 2018).
- Skuteczność leczenia niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego w znaczącym stopniu zależy od wyniku kontrolowanej hiperstymulacji jajników. Obecnie nie ma jednoznacznych danych

wskazujących na wyższość konkretnego typu protokołu stymulacyjnego czy rodzaju zastosowanych gonadotropin i analogów GnRH w grupie kobiet o prawidłowej odpowiedzi (PTMRIE/PTG 2018).

- IVF może być oferowane jako skuteczne leczenie pierwszego rzutu w bezpłodności o nieustalonej przyczynie (UEI). Nie ma wystarczających dowodów, aby zalecać rutynowe dodawanie ICSI u par z UEI poddawanych IVF w celu zwiększenia wskaźnika żywych urodzeń (CFAS 2019).
- Leczenie niepłodności powinno być uzupełnione odpowiednim poradnictwem obejmującym m.in.:
  - kwestię ryzyka okołoporodowego wynikającego ze stosowania ART oraz ryzyka wynikającego z zachodzenia w ciążę mnogie (ACOG 2016, IFFS 2015A, IFFS 2014, SOGC 2014),
  - wyjaśnianie dostępnych opcji terapeutycznych, rezultatów leczenia, możliwość przedyskutowania wątpliwości w celu podjęcia świadomej decyzji (NHMRC 2017, ESHRE 2015, EBCOG 2014, NICE 2013),
  - specjalistyczną opiekę psychologiczną lub informacje o sposobach uzyskania tego typu opieki (NHMRC 2017, ESHRE 2015, NICE 2013),
  - informacje o stylu życia i innych czynnikach, które mogą negatywnie wpłynąć na zdrowie reprodukcyjne (np. wiek, BMI, palenie tytoniu, spożywanie alkoholu itp.) (ESHRE 2015, ACOG/ASRM 2014, SOGC 2014, NICE 2013),
  - parom, w których mężczyzna jest wieku >50 lat, należy udzielić porady w zakresie istnienia nieznacznie zwiększonego ryzyka wystąpienia wad u dziecka ze względu na wiek genomu ojca (IFFS 2015 B).
- W rekomendacjach australijskich wskazano na konieczność poszanowania godności wszystkich osób poddawanych ART oraz kierowania się dobrostanem dziecka, które ma się w ich wyniku narodzić (NHMRC 2017).

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, opiniuję, jak na wstępie.

Tryb wydania opinii

Opinię wydano na podstawie art. 48a ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.), z uwzględnieniem raportu nr: OT.431.52.2022 „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego *in vitro* dla mieszkańców Jeleniej Góry w latach 2022-2026” realizowany przez: miasto Jelenia Góra, data ukończenia: sierpień 2022; aneksu do raportów szczegółowych „Programy z zakresu diagnostyki i leczenia niepłodności – wspólne podstawy oceny” z czerwca 2022 r. oraz opinii Rady Przejrzystości nr 133/2022 z dnia 5 września 2022 roku o projekcie programu „Leczenie niepłodności metodą zapłodnienia pozaustrojowego *in vitro* dla mieszkańców Jeleniej Góry w latach 2022-2026”.